

Зубово-Поляна районы Горенка авыл жирлегә мәдәни-ял итү үзәге китап-ханәчесе Румия Абдулла кызы Деликамова Горенка авылы китапханәсе сайтында болай яза. Кешелек донъясы һәрвакыт матурлыкка омтылып яшәгән. Гүзәллек белән янәшә үзен дә шәфкатьләрәк, мәрхәмәтләрәк булырга тырышасын. Безнен әби-бабаларыбыз элек-электән матурлыкка омтылганнар. Халкы-бызнын күнел нурын сибеп чиккән сол-геләре, бизәкләп тукуган ашъяулыклары, чаршаулары... Инде 15 яшькә житкән кыз бала үзенә бизәкләп чигеп эшләнгән бирнә хәзерләгән. Кулланылышына карап (күлмәк, алъяпкыч, сарафан, солге-тастымал, эскәтер һ.б.), һәр әйбер үзенә генә хас декоратив бизәкләр белән чигелгән. Гасырлар буе һәр халык үзенчәлекле чигеш алымнарын, колоритын (тосләр балкышын) һәм орнаментларын булдырган. Элекке заманда татар ойләренен һәм мәсәндә намазлык, ойна икегә бүлөп торучы чаршау, сабий бишегенә тартылган чигүле чыбылдык, чигүле тәрәзә пәрделәре, кашагалар, мөндәр тышлары, жәймәләр... Йорәк хисләрен кушып, күз явын алырдай бизәкләр тошерең чиккән, вәгъдә билгесе - кулъяулыктар булган. Бу - халкымнын күнел байлыгы, анын рухи хәзинәсе. Ерак заманда татар авылларында кызлар үзләре очен бирнә әзерләгәннәр; аларны каюлап, укалап, тамбурлап, шомә (тутырып чигү), крестиклап чиккәннәр. 1960-70 елларда безнен яраткан әниәбез, Разия Насып кызы Хайрова (рә-семдә) һәм анын кечкенә сөнелләре Райся, Алия һәм Ания япъ-яшь кызлар, 15-20 яшьләренә кадәр Пенза өлкәсе Шемышейка районы Усть-Уза авылында яшәгәннәр. Темников һәм Саранскидан килгән йомышлы (служилые) татарлар тарафыннан 1683 елда нигезләнгән бу авыл. Усть-Уза ярларын Сура сусаклагычы белән юыла. Авылларда, элек-электән, эш кайнап торган. Кичке якка гына төмамлана торган булган. Ә төмамлангач, алар башка кызлар белән бергә, берәрсенен оендә жыелып татар халык жырларын бергәләп жырлай-жырлай, үзләренә бирнә әзерләгәннәр: солгеләр, яулык-лар, алъяпкычлар, мөндәр тышлары... Бу кул эшләре безнен көннәргә кадәр мөгжизалы рәвештә сакланып калган. Бездә шомә чигү үрнәгендә салфеткалар саклана. Алар остәлгә ябып куяр очен бик

матур, хәтта матурлык очен стенага да элөп куйганнар. Тегү машинасында чигелгән салфеткалар да бар. Крестиклап чиккән солгеләрне стена сәгатьләренә, фотолар белән фото рамнарына элөп куйганнар. Әнием белән апаларым үз куллары белән тигез чигү белән чиккән альяпкычлары бүген дә сакланган: аларга 50-60

ел инде. Әниебез Разия Насып кызынын кул эшләре һәм минем, Румия Абдулла кызынын үз кулларым белән чиккән әйберләребезне истәлек итеп кадерләп саклыйбыз. Олы улымны тудыргач, больницадан алып кайту очен, алдан ук чиккән уголок-очпочмак әзерләп куйган идем. Аны да кадерләп саклайм.

Бу кыйммәтле мирас, хезмәт һәм матурлык очен әти-әниләребезгә, әби-бабаларыбызга рәхмәт. Алар саклай алганнары һәм безгә үз кулларынын осталыгын тапшыра алганнары очен рәхмәт!

Н.ХӘЛИЛ әзерләде